

Zveza slovenskih slavističnih društev

DRŽAVNO TEKMOVANJE V ZNANJU SLOVENSKEGA JEZIKA ZA VODNIKOVO PRIZNANJE – REŠITVE

Tekmovalna pola za 9. razred osnovne šole 10. april 2026

Število možnih točk: 75

Sklop A

1.1 Obkroži, ali posamezna trditev drži ali ne drži. Napačne popravi in jih v obliki povedi zapiši na črte.	6 točk
---	--------

a) Najstarejši znani prednik slovenščine je praslovanščina.	DA	NE
b) Prvi zapisi v indoevropsščini so nastali pred približno 6000 leti.	DA	NE
c) Praslovanščina je imela več sklonov, kot jih je v današnji knjižni slovenščini.	DA	NE
č) Brižinski spomeniki so najbrž najstarejše slovansko besedilo v latinici.	DA	NE
d) Verska besedila, ki so v času pokristjanjevanja nastajala na zahodu, so bila pisana predvsem v jezikih domačih ljudstev.	DA	NE
- a) Najstarejši prednik slovenščine je indoevropsščina.
b) Inodevropsščina nikoli ni bila zapisana, (ampak se je pred 6000 leti govorila).
d) Verska besedila, ki so v času pokristjanjevanja nastajala na zahodu, so bila pisana v latinščini, (stari grščini in hebrejščini)./ Verska besedila, ki so v času pokristjanjevanja nastajala na vzhodu, so bila pisana v jezikih domačih ljudstev.

Vseh 5 pravilno obkroženih trditvev je 3 točke, 4 pravilne trditve sta 2 točki, 3 pravilne trditve so 1 točka. Vsaka pravilno popravljena trditev je vredna 1 točko.

1.2 V celih povedih odgovori na vprašanja. Pazi na jezikovno pravilnost.	6 točk
--	--------

- a) Zakaj je po svetopisemski zgodbi bog ljudem zamešal jezike?
Bog je ljudem zamešal jezike, ker se je bal, da bodo postali vsemogočni.
(1 T za vsebino, 1 T za jezikovno pravilen zapis odgovora brez napake)
- b) S čim so si raziskovalci pomagali pri rekonstrukciji indoevropsščine? Navedi dva podatka.
Primerjali so besede in slovnično zgradbo podobnih jezikov/pomagali so si z arheološkimi najdbami/opazovali so sodobne jezike in njihove zakonitosti ter sklepali na spremembe.
(1 T za vsebino, če tekmovalec navede dva podatka; 1 T za jezikovno pravilen zapis odgovora brez napake)
- c) Naštej tri značilnosti vsakdanjega življenja Praslovanov.
Praslovani so se ukvarjali s poljedelstvom in živinorejo,/živeli so v lesenih hišah,/živeli so v manjših vaseh,/častili so več bogov,/razdeljeni so bili na rodovne skupnosti,/odločali so na zborih svobodnih mož,/vojskovali so se za ozemlje in živino.
(1 T za vsebino, če tekmovalec našteje tri značilnosti; 1 T za jezikovno pravilen zapis odgovora brez napake, če je tekmovalec navedel vsaj eno značilnost).

1.3 Jezike uvrsti v jezikovne družine, tako da pred njimi vpišeš ustrezne številke jezikov iz desnega stolpca.	2 točki
---	----------------

6 slovanska jezikovna skupina	1. latinščina
1 romanska jezikovna skupina	2. litovščina
3 germanska jezikovna skupina	3. švedščina
	4. finščina
	5. grščina
	6. ukrajinščina

Za 3 pravilne rešitvi dobi tekmovalec 2 točki, za 2 pravilni rešitvi dobi 1 točko.

1.4 V povezanem besedilu napiši, kaj je ilirizem, ter navedi dve pozitivni spremembi, ki ju je vnesel v slovenščino 19. stoletja. Napiši razlog, zakaj se ni uveljavil, in kakšno posledico bi prinesla njegova uveljavitev.	5 točk
---	---------------

VSEBINA: Besedilo naj vsebuje:

- Ilirizem je ideja, da bi v književnosti sprejeli skupni južnoslovanski jezik. Posledica njegove uveljavitve bi bila, da se slovenščina ne bi ohranila kot samostojni knjižni jezik. **1 T za definicijo IN posledico.**
- Ni se uveljavil zaradi močne narodne zavesti v 19. stoletju. **1 T**
- Uredil je pisavo – gajico (1 glas 1 črka) IN uveljavil prevzemanje slovanskih izrazov, kar je zmanjšalo germanizacijo. **1 T (pisava IN prevzemanje iz slovanskih jezikov)**

JEZIK IN PRAVOPIS: do 2 napaki – **2 T**, 3 napake – **1 T**; če besedilo ni popolnoma koherentno, to štejemo za **1 napako**; če so odgovori naštetih po točkah/v alinejah, **tekmovalec ne dobi točke za pravopis.**

1.5 Jezike poveži z oštevilčenimi značilnostmi tako, da na črte zapišeš vse ustrezne številke.	4 točke
---	----------------

- 2, 5, 8 ruščina
4, 9 poljščina
1, 9 lužiška srbščina
3, 5, 7 črnogorščina
1. Ta jezik pozna dvojino.
 2. Ta jezik je eden izmed uradnih jezikov Organizacije združenih narodov.
 3. Ta jezik je najmlajši med slovanskimi jeziki.
 4. Ta jezik je ohranil praslovanske nosne samoglasnike.
 5. Ta jezik se zapisuje v cirilici.
 6. Ta jezik nima sklonov.
 7. Ta jezik sodi med južnoslovanske jezike.
 8. Ta jezik sodi med vzhodnoslovanske jezike.
 9. Ta jezik sodi med zahodnoslovanske jezike.

Za vsako popolnoma pravilno rešitev tekmovalec dobi 1 točko.

1.6 Na nemi karti s križci označi države, v katerih govorijo južnoslovanske jezike.	2 točki
---	---------

2 T za vseh 7 nedvoumno označenih držav (Slovenija, Hrvaška, BiH, Srbija, Črna gora, Bolgarija, Makedonija), 1 T za 6 pravilno označenih, 0 T za 5 ali manj. Vsaka napačno označena država izniči eno pravilno. Upoštevamo tudi kako drugače označene države (npr. pobarvane). Če je tekmovalec označil Kosovo, tega niti ne štejemo niti ne odštevamo.

Sklop B

2.1 V kakšnem zapovrstju se je avtorica lotila Češko-slovenskega slovarja lažnih prijateljev?	1 točka
---	---------

- 4 navajanje primerov rabe lažnih prijateljev
- 2 izbor problematičnih besed
- 1 pregled češko-češkega slovarja
- 3 definiranje češke in slovenske besede

Pravilno zaporedje – 1 T.

2.2 Ali naslednji trditvi držita? Ustrezno obkroži. Če je katera napačna, jo popravi.	3 točke
---	---------

a) Lažna prijatelja se enako pišeta ali izgovarjata in imata enak pomen.

DRŽI NE DRŽI

b) Češka beseda *otrok* v slovenščini pomeni *suženj*.

DRŽI NE DRŽI

Lažna prijatelja se enako pišeta ali izgovarjata in imata različna pomena.

Vsaka pravilno označena trditev – 1 T, ustrezno popravljena trditev – 1 T.

2.3 Zakaj je beseda » <i>problematične</i> « napisana v narekovajih? Pojasni v povedi.	2 točki
--	---------

Po smislu: Beseda *problematične* ni uporabljena v prvotnem pomenu, da bi te besede povzročale težave, ampak pomeni, da so povzročale zmedo zaradi podobnosti med jeziki.

1 T je za vsebino, druga pa za pravopis brez napake.

2.4 Kaj je avtorico spodbudilo, da je ustvarila slovar, in kateri značjski lastnosti sta ji pri tem pomagali?	2 točki
---	---------

Po smislu: Avtorico so k izdelavi slovarja spodbudile smešne situacije, v pomoč pa sta ji bili vztrajnost in doslednost.

1 T za vsebinsko pravičen odgovor in 1 T jezikovno popolnoma pravilno poved.

2.5 Kaj je bil glavni namen, s katerim je avtor napisal to besedilo? Odgovori v povedi.	1 točka
--	----------------

Po smislu: Glavni namen avtorja članka je bil, da bi bralce seznanil z novo knjigo/slovarjem.

1 T za vsebinsko pravilen odgovor.

2.6 Razloži, kaj pomeni beseda prijatelj v naslednjih povedih.	4 točke
---	----------------

- a) Stroji so človekovi prijatelji. Po smislu: mu koristijo/olajšajo delo
b) To je prijatelj v narekovajih. Po smislu: to ni pravi prijatelj
c) Prijatelj gor, prijatelj dol. Po smislu: ne morem ti ustreči, čeprav sva prijatelja
č) Čisti računi, dobri prijatelji. Po smislu: poravnane medsebojne obveznosti omogočajo prijateljske odnose

Vsak vsebinsko pravilen odgovor – 1 T.

2.7 Dane so slovarske razlage nekaterih besed iz izhodiščnega besedila sklopa B. Napiši, katere besede so razložene.	4 točke
---	----------------

- a) kar beseda vsebuje glede na označevani pojem, predmet
BESEDA: pomen
b) knjiga, v kateri so besede razvrščene po abecedi in pojasnjene
BESEDA: slovar
c) pregledno razporejeni podatki o čem, sestavljeni po določenih kriterijih
BESEDA: tabela
č) večje število trdno sešitih tiskanih listov
BESEDA: knjiga

Vsak vsebinsko pravilen odgovor – 1 T.

2.8 Na podlagi prebranega članka ustrezno dopolni spodnjo poved.	3 točke
---	----------------

Ko Čeh sliši besedo Slovenec, najprej pomisli na Slovaka, ko sliši besedo otrok, pomisli na sužnja, ob besedi stol pa najprej pomisli na mizo.

Vsaka pravilna beseda je 1 T.

Sklop C

3.1 Kaj sta pričakovani posledici projekta KONStrukturizem?	2 točki
--	----------------

Po smislu: Projekt KONStrukturizem bo dvignil kakovost življenja lokalnega prebivalstva in okreplil zavedanje ter identitetno povezanost s Kosovelovo zapuščino.

1 T za vsebinsko pravilen odgovor in 1 T za jezikovno popolnoma pravilno poved.

3.2 Katerega leta je bil članek napisan? V povedi/povedih pojasni, kako si to ugotovil/ugotovila.	3 točke
--	----------------

Po smislu: Članek je bil napisan leta 2023, saj v besedilu piše, da bo projekt zaključen čez dve leti, torej leta 2025.

1 T za letnico, 1 T za utemeljitev in 1 T za jezikovno pravilno poved.

3.3 Podčrtane besede iz povedi Gre za produkt, ki bo na tej poti z dodatnimi informativnimi vsebinami tudi na sodoben način približal Srečka Kosovela mladim in to je ena glavnih točk projekta. razvrsti na ustrezno mesto v razpredelnici. Nekatera polja lahko ostanejo prazna.	7 točk
---	---------------

samostalnik	mladim	vprašalni zaimек	
glagol	bo približal	oziralni zaimек	ki
lastnostni pridevnik		kazalni zaimек	tej
vrstni pridevnik	glavnih	veznik	in
svojilni pridevnik		predlog	za

Vsak pravilen odgovor je vreden 1 T, vsak nepravilen izniči en pravilen odgovor.

3.4 Glagoloma v povedi spremeni vid in napiši novo poved. Glagolski čas in oseba naj ostaneta nespremenjena.	1 točka
---	----------------

Med drugim **se bodo** lahko obiskovalci s posebnimi očali **vračali** v preteklost in **spoznavali** Sežano pred sto leti.

1 T za popolnoma pravilno pretvorjeno poved.

3.5 V spodnji povedi poišči osebni zaimек in izpiši besedo/besedno zvezo, ki jo nadomešča. Izpisani zaimек nato postavi v mestnik ednine.	3 točke
--	----------------

Območje med Sežano in Tomajem nameravajo sodelujoči v projektu predstaviti kot najbolj poetičen del Krasa, ki si ga je moč ogledati in občudovati vse leto.

OSEBNI ZAIМЕK: **ga**

BESEDA/BESEDNA ZVEZA, KI JO NADOMEŠČA: **(najbolj poetičen del) Krasa**

(pri/o) njem	mest.	ed.
---------------------	-------	-----

Za vsak popoln izpis 1 točko.

3.6 Naslov besedila dopolni tako, da bo nastala poved z namernim odvisnikom, ki bo skladna z vsebino članka.	2 točki
---	----------------

Po smislu npr.: **Med Sežano in Tomajem bodo povezali Kosovelovo dediščino, da bi dvignili kakovost lokalnega prebivalstva.**

1 točka je za smiseln namerni odvisnik, 1 točka pa za vejico in piko.

3.7 Iz povedi izpiši zahtevana stavčna člena: <i>Območje med Sežano in Tomajem nameravajo sodelujoči v projektu predstaviti kot najbolj poetičen del Krasa.</i>	2 točki
--	----------------

OSEBEK: **sodelujoči v projektu**

PREDMET: **območje med Sežano in Tomajem**

Za vsak pravilen odgovor 1 T.

Sklop Č

4.1 Popravi napake v besedilu. Kar je napačno, prečrtaj in dopiši, kako je pravilno.	4 točke
---	----------------

Ravno na **radu**, televiziji in v časopisju mora biti jezik najbolj v skladu z jezikovno normo, zato nosijo prav novinarji veliko odgovornost za primerno kakovost jezika. Ljudje bodo vedno želeli vedeti, kako je pravilno. **Knjižni** jezik potrebujemo, potrebujemo pravila, da se lahko sporazumevamo in da jezik ne razpade, a treba je presoditi, kdaj je **vztrajanje** pri **nekem** pravilu **neživljenjsko**. Ne morete celim skupinam govorcev reči, da je z njihovo slovenščino nekaj narobe,

če pa zanje **funkcionira** bolje, kot to, kar bi mi želeli, da govorijo. Jezik **ne sme** biti bojno polje. Jezik je skorajda živ organizem **s** svojo voljo.

12, 11 ustreznih popravkov – 4 točke

10, 9 ustreznih popravkov – 3 točke

8, 7, 6 ustreznih popravkov – 2 točki

5, 4, 3 ustreznih popravki – 1 točka

Manj kot 3 ustreznih popravki – 0 točk

Vsak popravek *pravilna možnost* → *napačna možnost* izniči en ustreznih popravek.

Če tekmovalc popravi nekaj, česar ne bi bilo treba, a je tudi tako, kot popravi, pravilno, popravka ne upoštevamo niti mu tega ne štejemo kot napako.

4.2 V povedih odgovori na vprašanja.	6 točk
---	---------------

a) Pri tvorjenju besedila moraš poimenovati prebivalca kraja, a ne veš, kako se ga pravilno poimenuje. S katerim jezikovnim priročnikom si boš pomagal/pomagala in zakaj ravno z njim?

Po smislu: Pomagal si bom s Slovenskim pravopisom/pravopisom, ker so v njem ob lastnem imenu kraja napisana poimenovanja za prebivalce.

b) Besede ne želiš napisati do konca. Katero ločilo boš uporabil/uporabila za izpust dela besede?

Po smislu: Za izpust dela besede uporabim (stične) tri pike.

c) Katero ločilo poleg pike je uporabljeno v spodnji povedi? Je zapisano prav? Pojasni.

Srečko Kosovel (najslavnejši pesnik Krasa) je umrl pred 100 leti.

Po smislu: Uporabljen je oklepaj in ni zapisan prav, saj bi moral biti stičen.

Pri vsakem pravilnem odgovoru je 1 T za vsebino in 1 T za jezikovno pravilno poved.

PRILOGA

SKLOP B

»Čehi se čudijo, da imamo na cestah 'omejitev pameti', v avtomobilih pa 'sužnje'«

Knjiga **Češko-slovenski slovar lažnih prijateljev** predstavlja 500 besed, ki imajo v slovenščini in češčini popolnoma drugačen pomen ali pa zvenijo podobno in človeka mimogrede zavedejo ali zmedejo. »Prijatelja sta besedi, ki imata enako grafično ali zvočno podobo, hkrati pa različen pomen, na primer zdaj smo v Cukrarni, nekdanji tovarni sladkorja, Čehi bi rekli cukrovar, v češčini pa cukrarna pomeni slaščičarna,« je na predstavitvi knjige dejala njena avtorica **Bojana Petkovič**. »Take smešne situacije so me prepričale, da sem šla študirat češčino in da sem potem za diplomsko nalogo izbrala izdelavo tega slovarčka.«

Nekaj primerjav

hitrost pomeni v češčini *pamet*

moč pomeni *urin*

les pomeni *gozd*

cesta pomeni *pot*

Priprava slovarčka je zahtevala predvsem veliko vztrajnosti in doslednosti, dela pa se je lotila tako, da je najprej pregledala tiskano verzijo češko-češkega slovarja in izbrala besede, ki so se ji zdele »problematične«, potem je v tabeli zbrala slovensko in češko besedo, poiskala definiciji za obe besedi in poiskala primere uporabe v obeh jezikih.

V knjigi je poleg 500 besed tudi 33 ilustracij, ki nazorno predstavljajo, kaj pomeni beseda v enem in drugem jeziku in kako lahko zlahka nastane velika zmeda. Slovenec pravi: »Slovenci večinoma stanujemo v hišah. Pred hišo imamo vrt. Na vrtu se igrajo otroci. Na vrtu so tudi miza in stoli.« Čeh to razume: »Slovaki večinoma šotorimo v kočah. Pred kočjo imamo vrtino. Na vrtini se igrajo sužnji. Na vrtini so tod drevesni sokovi in mize.«

»Zanimiva je za Čehe, ki študirajo slovenščino, Slovence, ki študirajo češčino, mešane pare iz obeh držav in njihove družine, pa tudi vse, ki jih na splošno zanimata češčina in slovenščina. V pomoč je lahko tudi turistom, ki potujejo, da se izognejo morebitnim nesporazumom, enako velja za vse, ki poslujejo s Češko, lahko je tudi poslovno darilo.«

Vir: K.T., Čehi se čudijo, da imamo na cestah 'omejitev pameti', v avtomobilih pa 'sužnje', MMC RTV SLO, 10. januar 2025. <https://www.rtv slo.si/zabava-in-slog/zanimivosti/cehi-se-cudijo-da-imamo-na-cestah-omejitev-pameti-v-avtomobilih-pa-suznje/732933>

SKLOP C

Med Sežano in Tomajem bodo povezali Kosovelovo dediščino

Občina Sežana je pridobila sredstva za povezovanje turistične in kulturne ponudbe dveh pomembnejših turističnih znamenitosti v občini: Kosovelove spominske sobe v Sežani, v kateri se je pesnik rodil, ter Kosovelove domačije v Tomaju, kjer je umrl.

Glavni namen projekta KONStrukturizEM je trajnostno preoblikovati obstoječo in na novo zgraditi manjkajočo javno turistično infrastrukturo, ki bo s sodobnim pristopom dvignila kakovost življenja lokalnega prebivalstva ter okrepila zavedanje in identitetno povezanost s Kosovelovo dediščino. Sežanski župan **Andrej Sila**: *"Gre za produkt, ki bo na tej poti z dodatnimi informativnimi vsebinami tudi na sodoben način približal **Srečka Kosovela** mladim in to je ena glavnih točk projekta. Vsi vemo, da je Srečko Kosovel bolj cenjen v tujini kot v Sloveniji ali na Krasu."*

Vsebino projekta je občina sooblikovala z vsemi javnimi zavodi, ki nosijo ime Srečka Kosovela. Skrbnica Kosovelove spominske sobe **Mateja Kralj** vidi v projektu priložnost za nadgradnjo sobe kot tudi literarnega urbanega sprehoda v Korak s Kosovelom. Med drugim se bodo lahko obiskovalci s posebnimi očali vrnil v preteklost in spoznali Sežano pred sto leti, kakršno je poznal Kosovel. Poskusili bodo značilne kraške jedi, posebna pozornost bo namenjena tudi večji prepoznavnosti poti: *"Sežano nameravamo opremiti s QR kodami, prek katerih bodo obiskovalci lahko poslušali Kosovelove pesmi v več jezikih. Poleg tega pa bi radi to pot označili z bolj trajnimi znaki, tako da bi vgradili posebne tlakovce."*

Območje med Sežano in Tomajem nameravajo sodelujoči v projektu predstaviti kot najbolj poetičen del Krasa, ki si ga je moč ogledati in občudovati vse leto. S projektom bodo začeli konec leta, zaključen naj bi bil že čez dve leti, torej v letu 2025. Občina pa upa, da bodo uspeli prepričati odločevalce, da bi leto 2026 razglasili za Kosovelovo leto, saj bo takrat 100. obletnica smrti pesniškega genija različnih obrazov.

Vir: Vesna Potočar Godnič, Med Sežano in Tomajem bodo povezali Kosovelovo dediščino, MMC RTV SLO. <https://radiokoper.rtvlo.si/clanek/novice/med-sezano-in-tomajem-bodo-povezali-kosovelovo-dediscino/681128>